

Bismarck, Blixen, Beatles ...

Rapport från Jolosällskapetets resa till Tyskland och Danmark den 20-24 september.

Hotel Novum Style är ett härbärge i Hamburg. Det är en märkligt sober och grönskimrande postmodern låda mitt på en gata som präglas av trängsel och doft av stekt kyckling.

Jolosällskapet träffades där torsdagen den 20 september år 2018, klockan 14. Om man tittade ut genom fönstret såg man vanligen ett uppfriskande gräl eller en liten trafikincident. Det var kort sagt en hotellplacering som skulle ha varit helt i Jolos smak.

Den första dagen förvärvade vi hamburgskt lokalsinne. Hamburg tedde sig omväxlande putsat, städlat och broschyrnyggt med små farbröder som promenerade i paletå under krämigula pseudohistoriska fasader medan ankfamiljer på väg mot Aussenalster klafsade på övergångsställena vid Kennedybrücke. Vi såg en demonstration som ingen av oss riktigt kunde tolka och vi tog oss slutligen ner till de ombonade och murriga gatorna i Sankt Pauli där vi kunde följa inte blott Jolo i fotspåren utan även Beatles. Det var stängda källarhål med neddragna plåtjalusier. Det var affischer som manade oss att omväxlande dricka Gösser och Erdinger Weissbier, vilket vi plikttroget gjorde. Med vemod konstaterade vi att hamburgerborna – hamburgarna – verkar vårda minnet av Lennon mer än minnet av Olsson. Härvidlag har Sällskapet en del framtida lobbyverksamhet att ta itu med.

Morgonen därpå – det vill säga på fredagen – tog vi bussen till koncentrationslägret Neuengamme. Jolo hade besökt det omedelbart efter kriget och pratat med bönder som bodde ett par hundra meter från grindarna och som efteråt hävdade att de inte haft en aning.

Nästa anhalt var Bismarcks residens, ett annat Tyskland än Hitlers. Andra krig. Andra grymheter. Bismarcks museum, som i princip låg i en utbyggd grindstuga vid familjegodset, var ett obekymrat Knävelborre- och Ölstånketyskland. Vi strök längs de vita murarna och grindarna i hopp om att se dagens Bismarckar.

Glückstadt var en vacker och välstädad liten stad som hade ett torg med en leksaksaffär, en polka-grisbutik och en krog som serverade gös. Man fick en känsla av att Glückstadborna höll sig inomhus i väntan på vår sorti.

Vi befann oss nu i de regntunga nordtyska marsklandskapen där städerna under historiens gång omärkligt har skiftat mellan dansk och tysk överhöghet. Vår sista övernattningsrum i Tyskland ägde rum i Flensburg som var danskt så sent som 1864. Flensburg bestod av karamellfärgade fasader som i svår trängsel strötts över branterna. Det påminde en smula om Gränna, men med mer HC Andersenstämning. Framför allt den äldre stadshalvan (som verkade vara uthäld ur en strut på västra sidan av Flensburger Förde) kändes sago- och cirkusartad; det var helt i sin ordning att höra att Elvira Madigan föddes i Flensburg år 1867.

På lördagmorgonen for vi över den osynliga gränsen. Allt var bara samma böljande landskap, samma gamla uppodlade, uppstigna havsbotten, samma vitrappade gårdar med korsvirke och pilalléer och kantiga grindstolpar. Här har danskar och tyskar – eller vad man har föredragit att kalla sig – bråkat sedan åtminstone vikingatiden. Vi stannade vid Dybbøl Banke Museum. Det var modernt och påkostat med nedsänkt biograf och skärmar med rörliga bilder på unga polisongklädda skådespelare som berättade att de skulle ut i kriget. Man fick kliva in i en låg fältlogementsbyggnad med halm på golvet. Det var vackert, men eländigt, och inga datoranimationer eller interaktiva flintlåsgevär i världen kunde dölja det vemodiga faktum att dessa rödfnasiga 1800-talsdanskar – som verkade vara mer klädda för Tivoli i Köpenhamn än för krig – fick fruktansvärt mycket stryk.

Lunchen i Christiansfeld var fantastisk och själva staden Christiansfeld liknade inget annat. Den byggdes på 1700-talet av herrnhutare. Allt var rent. Det var som att promenera omkring i en modelljärnvägsstad. Men uppenbarligen ingick också matlagning i herrnhutarnas ambitioner. Intill ett ungdomsporträtt av drottning Margrethe – ett porträtt som fick oss alla fundera på tobaksrökningens vådor – åt vi kallskuret och äggröra och panerad fisk och till detta arrangerades immiga spetsglas med linjeakvavit. Vi kände stark sympati med herrnhutarna och fortsatte snabbt till Odense där vi i rasande fart avverkade H C Andersens museum – en mystisk anläggning som i en monter förevisade prinsessan på ärtens tjugo ejderdunsbolster.

På söndagen hälsade vi på hos Karen Blixen på Rundstedlund.

Jolo hade naturligtvis druckit te med Karen Blixen, men precis som i Hamburg var detta en detalj som turistmyndigheterna avstod från att högtidlighålla med ens den ringaste minnesplatta.

Hornbaek har en dubbelroll i medvetandet hos alla Jolo-aficionados. Här tillbringade familjen Ols-son-Sjögren danska somrar – emellanåt skildrade i kåserier om bad, bokmärken och röda danska korvar. Men Hornbaek kan också anses vara kuliss till den matinéfilmsartade upplösningen i ”De tre från Haparanda”. En av Sällskapetets ledamöter försökte på sin finaste skoldanska förklara denna joloitiska dubbelexponering för receptionisten. Det gick inget vidare.

Desto bättre gick det på måndagen. Då betade vi av Nyhavn, Hesten och Hviids Vinstue på 57 minuter blankt. Det skulle Jolo aldrig ha gjort.

Kristian Wedel